

ÅRSSKRIFT 2013

Jordløse-Trunderup lokalhistoriske forening

BERETNING 2012

Arkivåret startede som sædvanlig med en generalforsamling, der blev afviklet i god ro og orden og generalforsamlingen sluttede med at Arne Holgersen fortalte os om sit spændende liv.

Den 8. august havde vi gåtur rundt om Søbo Sø, så for en gangs skyld var Trunderupperne dukket op til et arrangement, i hvert fald nogen af dem. I det hele taget var der mange med på turen ca. 50 mennesker fra nær og fjern. Men det var også en fin tur og vi fik set både Søbolinden og Fruens Høj.

Den 10. oktober havde vi filmaften i musiklokalet på friskolen. Der var også et fint fremmøde. De gamle film kan få folk af huse, godt vi har fået dem overspillet på DVD. Selv om det er lidt dyrt, så er vi jo nød til det, for at bevare dem.

Den 10. november var det så arkivernes dag, hvor emnet i år var valgfrit, så vi havde valgt at lave en udstilling om vore nuværende og gamle skoler.

Vi har jo ikke mindre end 6 skoler i Jordløse-Trunderup. Ja i gamle dage var der mange flere børn end der er nu. Skolerne fungerede selvfølgelig ikke alle på en gang, men et par stykker var der da i gang samtidig.

Det arrangement var også pænt besøgt, i det hele taget så er interessen for lokalhistorie stigende. Det er vel det, at folk har behov for at finde deres rødder.

Så har vi fået lidt nyt elektronik til arkivet, en flot ny kombineret printer og kopimaskine og fine arkivskabe som vi dog har købt brugte, så de var ikke så dyre. For selv om det er gamle dage, vi søger at bevare, så må der den nyeste teknik til, for at vi kan gøre det på forsvarelig vis.

IDA GRØNBERG

Der var ca. 50 deltagere i gåturen rundt om Søbo Sø den 8. august 2012.

HARALD SØBYE – PRÆST OG OPRØRER

Til højre: Familien Søbye ca. 1911. Jens Peder og Marie med børnene: Anna, Krestian og siddende i stolen Harald. Ejner var ikke født da billedet blev taget.

Harald Søbye blev født på Jordløse Kro den 29. oktober 1908, som nr. 3 af en søskendeflok på 4. Hans forældre Jens Peder og Marie Søbye havde opført ejendommen som et kombineret afholdshotel og barbersalon. Faderen tog sig af barbersalonen, mens moderen tog sig af gæsterne i krostuen.

De solgte imidlertid kroen og købte gården Bøgebjerg, Bremerholmsgyden 8. Her voksede Harald op.

I sine erindringer fortæller Harald: En god gammel ven fra barndommen på Bøgebjerg var tækkemanden Peder Hansen, kaldet "Per på Jorden"¹. Det tilnavn havde han fået fordi han sagde "her på Jorden" til hver anden sætning.

Hvert år tækkede Per et stykke på Bøgebjerg, og når han kom fik de grøn-kålssuppe til middag og en eller flere dram til det fede flæsk – så var "Per på Jorden" i tækkehumør.

Drengene skulle modtage nålen på den indvendige side af taget og stikke den ud igen, så strået blev syet fast. Hvis de ikke ramte det rigtige sted med tækkenålen, råbte Per op, så det kunne høres viden om.

Harald gik til præst hos pastor Sørensen og blev konfirmeret i Jordløse kirke i 1922. Han kom ud at tjene på Hattebæks Mølle, og en dag i 1924 da han gik og pløjede hørte han en stemme der sagde: "Harald du skal være præst". Det gjorde et dybt indtryk på ham, og sammen med forældrene, der var missi-

1. "Per på Jorden" var min farfar som købte Lillegården, Møllergyden 3 i 1902. Annalise Pedersen

Bøgebjerg som den så ud da familien Søbye boede der.

onske, besluttedes at han skulle læse til præst, selv om pengene var små.

Studentereksamenen blev taget fra Rønne kursus på Djursland. Herefter læste Harald på Københavns Universitet og fik teologisk embedseksamen i 1935.

Forældrene solgte Bøgebjerg i 1929 og købte i stedet Toftegård på Enghavevej. Peter Søbye blev sognefoged i 1931 og i 1942 byggede han Haastrupvej 2, og navngav huset HEKA efter forbogstaverne på hans fire børn: Harald, Ejner Kristian og Anna.

Haralds bror Krestian overtog herefter Toftegård og boede der indtil 1958.

Tilbage til Harald. Han blev hjælpepræst i Løgstør og Løgsted. Han og

Gunhild, de havde mødt hinanden i 1933, ville gerne giftes, men lønnen var kun 150 kr. + kost og logi.

I 1937 blev han sognepræst i Sahl og Gullev, mellem Silkeborg og Randers. Samme år blev han og Gunhild gift i Tårbæk kirke.

De var begge aktive i modstandsbevægelsen under krigen og måtte gå under jorden i 1945. I 1948 blev Harald præst i Blovstrød og Lillerød.

Harald var bl.a. modstander af Nato, atomoprusningen, kongehuset og kapitalismen og desuden fortaler for de svage i samfundet. Det kunne høres på hans prædikener. Rebeller fra Provobevægelsen begyndte at komme til hans møder og i 1961 støttede Ha-

rald strejken på B&W både i tale og økonomisk.

Harald blev formanet om ikke at tale politik fra prædikestoen af kirkeminister Bodil Koch. Senere fik han en bøde på 1200 kr. og en alvorlig påmindelse om, at hvis han fortsatte med sine provokerende prædikener og taler rundt om i landet, kunne han miste sit embede. Bøden blev betalt af havnearbejdere og arbejdere på B&W.

Harald stod ved sine holdninger og sin forkyndelse så i 1964 blev han afskediget. Herefter tog Gunhild arbejde som sygehjælper og Harald arbejdede som vejarbejder og som chauffør og portør på et plejehjem.

I 1966 dannede han en frimenighed og blev kendt som Provopræsten.

Den 4. juli blev han arresteret da han deltog i en demonstration i Rebild Bakker mod Vietnamkrigen.

Efter en ide fra en journalist på Ekstrabladet "viede" han det første homoseksuelle par. Vielse fandt sted den 8. februar 1973 og næste dag var den forsidestof på Ekstrabladet: "Verdens første bøssebryllup". Næste bryllup var den 22. februar hvor 2 piger blev "viet" for åben TV-skærm. Herefter strømmede det ind med ønsker om vielser fra bøsser og lesbiske fra hele Europa.

De næste 15 år "viede"/velsignede

Harald ca. 215 par. Desuden udførte han efter sin afsked et stort arbejde for forskellige minoritetsgrupper. I 1992 fik han overrakt Kærlighedsprisen i Fristaden Christiania.

Provsteretten havde i 1964 beskåret hans pension med 1/3, men i 1994 blev han efter indstilling fra kirkeminister Birthe Weiss tildelt fuld pension og fik således en form for æresoprejsning.

På 90-årsdagen i 1998, blev Harald hyldet i Folketingets snapseting og Landstingssalen af bl.a. kunstneren Jørgen Nash, folketingspolitikeren Pernille Fram, repræsentanter fra fagbevægelsen samt christianitter, socialister og vagabonder.

Gunhild døde i 1992. Harald tilbragte sine sidste år hos datteren og hendes familie på Fanø. Han døde den 18. februar 2000 og hans urne blev nedsat ved siden af Gunhilds på Helsingør Kirkegård.

ANNALISE PEDERSEN

KILDER:
HARALD SØBYE – PRÆST OG OPRØRER, *erindringer*. 1996. ISBN 87-429-5460-62.
WWW.BLOVSTROEDKIRKE.DK

DE FØRSTE HOSEFESTIVALER

FORTALT AF KARL EJNAR PEDERSEN

Den første Hosefest så dagens lys 22. og 23. juni 1963 og var arrangeret af Jordløse Boldklub. Hosefesten, eller Hosefestivalen, som den oprindeligt blev døbt kan således fejre 50 års fødselsdag i år.

Karl Ejnar Pedersen, Damgård, var medlem af bestyrelsen for boldklubben i slutningen af 1950'erne og indtil 1964 og var med til at arrangere de 2 første Hosefestivaler.

DEN FØRSTE HOSEFESTIVAL

Henning Roesbjerg var formand og meget initiativrig, og det var ham, der først luftede tanken om at holde en byfest, der kunne hamle lidt op med Giraffesten i Haarby.

Nogle rystede på hovedet og sagde at det ville aldrig gå. Men når Henning havde sat sig noget i hovedet, ville han også gerne føre det ud i livet.

Festen blev besluttet af bestyrelsen i marts, og så gik man i gang med forberedelserne. Bestyrelsen bestod da foruden ovennævnte af Egon Pedersen, Erik Larsen, Villy Jørgensen, Jørgen Berg og Torben Smith.

Man indkaldte til møde med nogle af byens borgere for at få nedsat et festudvalg, der kunne være bestyrelsen behjælpelig med at arrangere festen. Med i udvalget var bl.a. Maler Iversen, der malede alle skiltene og Hans Andersen

Da man i bestyrelsen ikke kunne blive enige om et navn blev der udskrevet en konkurrence blandt skolebørnene. Det blev Hanne Hansen, Skovmarken der vandt med navnet Hosefestival. Nok inspireret af brevet sendt til pastor Barfoed ”til præsten uden hoser i byen uden jord”.

Herunder: Tuborgbil med reklame for den allerførste Hosefestival.

Hosefestivalhæfte fra 1964. Hæfterne fungerede både som indgangsbillet og lodseddel og blev solgt i alle årene til og med 1978.

Hæfterne var 8x12,5 cm, 32-40 sider og blev trykt i 3000 eksemplarer.

Ud over programmet indeholdt hæfterne annoncer.

Det viste sig at være et større arbejde end man lige havde forstillet sig, men Henning havde fået gejlet folk op, så det var bare om at klø på.

Man var også meget spændte på økonomien for det var dyre navne man havde engageret: Lille Dorthe fra Århus (Dorthe Kollo) og Arne Lamberths 8 mands orkester. Det hele skulle foregå udendørs på sportspladsen og i skolegården, så for en sikkerheds skyld tegnede man en regnvejsforsikring.

Der var mange af byens beboere der gav en hånd med til selve festen – også nogle der normalt ikke deltog i boldklubarbejdet – og der kom mange gæster både fra byen og omegnen. Vejret var fint med en enkelt byge lørdag ef-

Program for Hosefestival 1963

Lørdag den 22. juni

Åbning ved Sognerådsformand H. P. Hansen
Rugby-kamp Odense-Lindø
Gymnastikopvisning af Ollerup-gymnaster
Asfaltbal med Hagstrøm-kvintetten
Underholdning af Lille Dorthe fra Aarhus
(senere Dorthe Kollo)

Søndag 23. juni

Fodboldkampe:
Jordløse I-Udvalgt hold af gamle OB-spillere
Talentkamp: Haarby-fruer-Jordløse-fruer.
Underholdning af Uffe og Gurli
Asfaltbal med Arne Lamberths orkester

På pladsen forefindes: Tombola, Skydetelt, Rafflebar, Pølsebar og Restauration

termiddag, så der blev et pænt overskud, selv om der også var investeret i en del udstyr.

Festen var med til at give et godt sammenhold i byen og også i boldklubbens bestyrelse, som især bestod af fodboldspillere, blev sammenholdet styrket.

Bestyrelsen, havde været lidt betænkelig over den økonomiske risiko, men sekretæren kunne efter festen konstatere: ”folk strømmede i store skarer til fri-luftsballet”, ”Det store overflødigedshorn af boder på festpladsen var velbesøgt” og festen var ”en meget stor triumf for boldklubben”.

*Hosefesten 1964
druknede i regn.*

DEN ANDEN HOSEFESTIVAL

Det blev hurtigt besluttet at gentage succesen året efter. Der blev nedsat et Hosefestivaludvalg betående af Bent Rasmussen, Kristian Hansen, Hans Andersen og Svend Iversen. De skulle

hjælpe Boldklubbens bestyrelsen med tilrettelæggelse af festen. I bestyrelsen var Jørgen Berg og Torben Smith blevet afløst af Keld Jørgensen og Erik Larsen.

Regnvejrfsikringen var blevet droppet, og så regnede det så meget

*Til venstre: Show-
kampe har været på
programmet mange
gange. Her ses bl.a.
Egon Pedersen yderst
til venstre og Karl Kro
yderst til højre.*

*Til højre: Tombolaen
med Niels og Car-
sten Mogensen.
I forgrunden ses
Hanne Hansen, der
vandt navnekonkur-
rencen med forslaget
"Hosefestival".*

*Herunder: Der var
også rigtig fodbold
på programmet.
Her ses Henning
Roesbjerg og Bernt
Munch-Madsen*

at man måtte flytte festen lørdag aften til forsamlingshuset. Bent Wiggs 8-mands orkester spillede op til dans og Kathy Bødker sang. Der har vist aldrig før eller siden været så mange mennesker i Jordløse Forsamlingshus

– heldigvis dukkede folk op selv om festen var flyttet.

Vejrudsigten meldte om regn hele næste dag, så bestyrelse og udvalg holdt krisemøde – skulle man aflyse eller skulle man forsøge at gennemføre? Det var Bent Nicolajsens 8-mands orkester med sangerinden Bente Merete, der skulle spille til bal.

Møller Bent Rasmussen tilbød at man kunne bruge møllens lager, der på den tid af året var tomt. Der skulle bare findes nogle, der ville feje støvet ned.

Man fik fat i en flok unge mennesker der blev udstyret med koste og de fejede og fejede og fik lokalet nogenlunde støvfrit.

Nu var man bare betænkelig for, hvad Svend Nicolajsen, der var meget berømt og bedre vant, ville sige til at spille i et støvet lokale. Svend Nicolajsen og hele orkestret syntes det var alle tiders at spille i en mølle og efter festen takkede han bestyrelse og festudvalg for den oplevelse og kvittere ved at give dem en kasse øl.

Der kom ca. 800 mennesker søndag aften, for det lykkedes at få meddelelsen om, at festen blev gennemført, men var flyttet til møllen, bragt i Danmarks Radios sportsudsendelse.

Årets overskud blev på ca. 10.000 kr. ■

HOSEFESTIVAL PÅ JORDLØSE MØLLE

Fra 1965 til 1978 afholdt Jordløse Boldklub Hosefestival hver år. Arrangementet blev flyttet til Jordløse Mølle, sportsarrangementer blev dog stadig afholdt på Jordløse skole. Møller Bent Rasmussen lagde plads og lokale til festen, men så skulle man også rengøre den store hal på møllen. Det var især byens unge mennesker, der fik denne store, og meget støvede tjans. Derudover var der et kæmpearbejde med at opstille boder og scene, der blev opbygget af gamle og nye brædder og presseninger.

KARRUSELLEN

Hosefesterne havde alle årene sine egne boder med pilekast, boldkast, raflebar, skydning og roulet. Det havde været overvejet at engagere et Tivoli, ligesom de fleste andre byfester gjorde, men det blev ved tanken.

For at der også skulle være noget for de mindste børn byggede man en karrusel i 1970. Den blev udelukkende lavet af genbrugsmaterialer. Bunden var de gamle gulvbrædder fra forsamlingshuset, jernet var fra H. I. Hansen, motoren fik man fra det gamle vandværk

og markisen over karrusellen sørgede Tommy Madsen for, han var sadelmager inde ved militæret. Smedearbejdet blev lavet af Thorkild Rasmussen og Preben Møller. Hans Andersen og maler Iversen savede og malede figurerne på karrusellen.

Ved prøvekørslen kørte Karrusellen så stærkt at testpersonerne faldt af. Det lykkedes at få den gearet til en stille og rolig kørsel. Karrusellen blev lejet ud, når den ikke var i brug til Hosefest og på et tidspunkt blev den købt af Tivoli Luna-Parken, der har den endnu.

UNDERHOLDNINGEN

Underholdningen blev hyret via datidens fynske impressario, Bent Wigg. Blandt de meste kendtesolister var bl.a.: Raquel Rastenni, Johnny Reimar, Chr. Arhoff, Grethe Sønck, Blue Boys, Cleo, Kai Løvring, som optrådte mange gange, Volmer Sørensen, Kathy Bødker, Solveig og Richard – de var nærmest fast i nogle år, Bjørn Tidmand, også flere gange, John Mogensen, som kostede 2.500 kr. i 1973, Lille Palle, Arne Lundemand, Henrik Krogsgaard.

Orkestrene var bl.a.: Svend Nicolaj-

Herover: Henning Roesbjerg var formand for Jordløse Boldklub og igangsætter af de første Hosefestivaler. Herunder: Møller Bent Rasmussen, var medhjælper i mange år. Her er han ved at bygge scenen.

Musik gennem byen og på pladsen. Fra 1966 ses her Odense Harmoniorkester.

Gymnastikopvisninger var populære i 1960'erne. Her Ollerup-gymnaster.

sen, The Burtons, Det lokale pigtrådsorkester Beauty Coons, The Scarlets med Lecia og Lucienne, Four Roses, Klaus og Servants, Keld og Donkeys.

PRESSEMØDE

En af de vigtige og sjove forberedelser til Hosefesten var pressemødet. Her blev de store aviser på Fyn, foruden

Program for Hosefestival 1969

Fredag den 11. juli

Spillegilde i Jordløse Forsamlingshus

Lørdag den 12. juli

Kai Løvring underholder

Bal for de unge:

Peter Belli og Four Roses (Peter Belli udeblev)

Bal for de unge på 40: Los Fiaskos

Underholdning af Nat Russel

Søndag den 13. juli

Musik gennem byen: Lindø-orkesteret

Fodboldkamp Haarby-Jordløse

Two Danes underholder

Volmer Sørensen og Chr. Arhoff underholder

Bal for de unge: Shorty and the Matters

med sangerinderne Lotte og Kisser

Bal for de unge på 40: John Goifredsen

På pladsen forefindes: Is, Æbleskiver, Kaffe, Restuaration, Pølser, Boldkast, Pilekast, Skydetelt, Raflebar, Tombola, Roulet, Loppetorv, Hosebar og Keglebane

omegnens lokalaviser inviteret til pressemøde. Det foregik med smørrebrød og masser af drikkevarer. Et populært tiltag for de deltagende journalister, der altid skrev fyldigt og positivt om Hosefesten i deres aviser.

HOSEFESTEN VOKSER

I 1965 og 1966 engagerede man Svend Nicolajens orkester til at spille til bal både lørdag og søndag og endnu flere

solister end tidligere. Lørdag aften 1965 var der 1.200 besøgende.

I årene 1967–1978 var der bal både for de unge og for de unge på 40 på en gang, ofte både lørdag og søndag eller fredag og lørdag. Herudover var der altid kendte solister, der optrådte.

Henning Roesbjerg, der havde været den store drivkraft de første år, fik i 1969 overrakt "Hosebåndsordenen", Samme år udtrådte han af betyrelsen, men Hosefesterne fortsatte. Den har sikkert slidt hårdt på arrangørerne, men hver gang en trådte ud trådte en anden ind.

Medvirkende til at der altid var folk til udvalg og bestyrelse var også at man fik mulighed for at deltage i det store Bent Wigg-show hvor Jordløse Boldklub som storforbruger af artister fik en del fribilletter. Alt arbejde var ulønnet, bortset fra at man gratis kunne deltage i den efterfølgende medarbejderfest.

I 1972 blev Hosefesten udvidet til

en 4-dages fest, idet man afholdt spillelegilde om torsdagen. Fredag og lørdag var der bal, og lørdag og søndag var der sportsarrangementer og solistoptræden. I flere år havde man desuden loppetorv.

Overskuddet fra Hosefesterne lå i de år på 20–25.000 kr., så det var et godt tilskud til arbejdet i boldklubben.

I 1978 kom ringridning på programmet som en del af Hosefesten. Det var Inge og Ejner Bendtsen, der stod for den afdeling, men allerede året efter blev ringridningen et selvstændigt arrangement.

Overskud og besøgende aftog i løbet af 1970'erne og kræfterne var måske også brugt op, så i 1979 var der ingen Hosefest. Tiden med de store hosefestivaler med berømte kunstnere var slut.

Tak til alle der har bidraget med oplysninger og billeder til denne artikel.

ULLA NYBORG

Øverst til venstre:
Baltegn 1970.
Herover:
Der var trængsel på
Festpladsen.

Priser 1974

Indgang..... 3 kr.
Bal..... 12 kr.
Pilsner..... 5 kr.
Vand..... 2 kr.
3 æbleskiver 3 kr.
Kaffe..... 1 kr.
Suppe..... 4 kr.
Tombola..... 1 kr.
Skydning,
3 skud..... 2 kr.
Rafflebar..... 2 kr.
Roulet..... 25 øre
Karrusel .. 50 øre
Boldkast,
3 bolde... 1 kr.

Annoncer i
Hosehæftet:
1/1 side... 70 kr.
1/2 side... 40 kr.

FRA HOSEFESTIVAL TIL HOSEFEST

I 1980 havde Jordløse Boldklub samlet kræfter til igen at starte Hosefest i det små. De første år var den reduceret til et andespil om torsdagen og en sommerfest om lørdagen, afholdt i forsamlingshuset.

Fra 1984 og frem udvidede festen sig igen og blev afholdt på Jordløse skole, det har den været siden. Herefter også som sportsuge med Hosecup for alle fodboldhold, desuden gavespil, diskotek om fredagen og showkampe og fest om lørdagen. I daglig tale hed festen efterhånden Hosefest, og navnet Hosefestival blev kun brugt i annoncer og gled efterhånden helt ud.

Hosecup var meget populær i mange år. Især de mindste fodboldspillere satte pris på at få en medalje. Ved Microfonen Birgitte Parelius, der var en stor drifkraft bag mange Hosefester. Her 2001.

Man havde igen boder og loppemarked og i 1987 optrådte Lasse og Mathilde. Opsætning af boder var blevet noget nemmere, idet man brugte cykelskurene til boder. Opsætning af det store hosefesttelt, kunne klares på 1 dag for 7-8 medhjælpere, mens nedtagning blev klarert på nogle timer.

Firma-, familie- og gadefodbold, børnedyrskue, Hosesjov for både børn og voksne, kræmmermarked, Tivoli Luna-Parken, gratis æggekage og straffesparkkonkurrence var nogle af de tiltag der kom på programmet. Noget blev droppet igen og andet er stadig aktuelt.

I 1990 begyndte Boldklubben at arbejde på Midt fyns Festivalen, så man var ikke længere så afhængige af overskuddet fra Hosefesten. Den udviklede sig mere til at være en fest for både børn og voksne i Jordløse, mens overskuddet var af mindre betydning.

Det var også i 1990 Årets Hosekræmmer blev udnævnt første gang, det var Sanne Højlund der blev tildelt æren. Titlen tilfalder en person der har gjort noget godt for Jordløse.

I 1992 var et af højdepunkterne, da Årets Hosekræmmer fik en flyvetur

over Jordløse, og i et tvillingspring blev sendt ned på sportspladsen med faldskærm.

I boldklubbens jubilæumsår 1993 blev der afholdt pengeyngel. Palle Pedersen, Birgitte Knudsen, Kristian Hansen og Hildur Poulsen fik hver udleveret 1000 kr. Det blev så stor en succes at man ikke turde binde an med det igen, idet beløbene blev ynglet til ialt 22.371 kr. Det var også i jubilæumsåret at man engagerede et lidt dyrere orkester til at spille, nemlig Klaus og Servants – de spillede faktisk også til Hosefestivalen i 1973.

Fra 1980-1995 var det Boldklubbens bestyrelse der stod for afholdelsen af Hosefesten, men i 1996 blev der nedsat et hosefestudvalg og siden har det været et udvalg, der har stået for afholdelse af festen.

DE SENESTE HOSEFESTER

Tidspunktet for festens afholdelse har været lige fra midten af juni til starten af august. For tiden afholdes den først i juli, ligesom de første Hosefestival.

I 2000 investerede Boldklubben i sit første partytelt, det blev også brugt til Hosefesten, så nu slap man for den tidskrævende opstilling af det gamle trætelt.

2000 var også det år Jordløse Bold-

klub afholdt den første Musikfestival i Jordløse Bakker. Den er siden gentaget hvert andet år. Så efter en pause i 2007 og 2008 blev der igen afholdt Hosefest i 2009, og planen er fremover at den skal afholdes de år hvor der ikke er Musikfestival – og så vendte ringridningen tilbage i 2011 og blev en del af Hosefesten, konkurrencen blev da afholdt på den nye bane ved Byparken.

Utallige er de bestyrelses- og udvalgsmedlemmer, samt borgere med tilknytning til Jordløse der har ydet en arbejdsindsats for at gennemføre Hosefesten år efter år. Nogle få er nævnt i det foregående, men alle har vi haft fornøjelse af samarbejdet og samværet omkring det, at få en Hosefest op at stå.

ULLA NYBORG

Herover: I 1998 udskrev Hosefestudvalget en logokonkurrence. Christina Holm vand med ovenstående logo.

Showfodbold eller gedefodbold, har lige fra den allerførste Hosefestival været et festlig indslag. Her 2005.

ENEBOEREN FRA JORDLØSE

Rasmus Madsen.

Rasmus Madsen¹ boede i et selvbygget træhus på Gammelgårds mark i Jordløse i 23 år. Her trykte han sine små bøger, som for nogles vedkommende stadig er interessant læsning. Han var bror til Ole Madsen, der havde Gammelgård fra 1880 til 1911.

Hele livet havde Rasmus lyst til at lave alting selv, og han var meget egenrådig. Han rejste til både Amerika og Indien og filosoferede over alt hvad han oplevede.

BARNDOMMEN

Rasmus Madsen blev født i 1849 som søn af husmand Mads Olsen og Karen Rasmusdatter i Vøjstrup. Her voksede han op. I sine erindringer skriver han om sine første skoleår i Nr. Broby:

"Religionsundervisningen var det vigtigste Fag, Regning og Skrivning kunde vi omtrent passe os selv med. Vi kunde sidde og skrive noget op paa Tavlen og viske det ud igen, uden at forstaa noget og spørge turde jeg ikke, det var jeg for bange for Degnen til."

"I regning skulde vi vise det til Degnen før vi viskede det ud; men Stykkerne skulde gaa lige op naar de var rigtige."

1. Rasmus Madsen må ikke forveksles med Christoffer Hansen, som også var en særling og eneboer. Christoffer boede på Strandby Mark indtil 1930'erne.

Jeg kunde sjældent får dem til at gaa lige op. Saa blev jeg opmærksom paa, at Degnen saa kun efter om de gik lige op, og når de var det, sagde han, at det var godt. Saa skrev jeg stadig de samme Tal nedenunder som ovenfor. Paa den maade kom jeg frem i Regnebogen, og Degnen opdagede aldrig at jeg var saa snu."

Til glæde for Rasmus blev der bygget en skole i Vøjstrup. Her blev lærer Lomholt ansat. Han var grundtviganer. Han forlangte ikke at børnene skulle lære udenad, i stedet fortalte han historier og børnene sang. Rasmus skriver:

"Hjemme sang jeg højt "Langt højere Bjerge så vide på Jord" eller "Uforsagt, vær på Vagt! Jesus har det alt fuldbragt" og min Moder sagde da til mig: "Du bliver da ikke hellig"? At være hellig var da noget slemt noget for de fleste. Vi skulde være Kirketroende og gå i Kirke hver anden Søndag. Men at være hellig og gå til gudelige Forsamlinger, det var slemt."

UNGDOMMEN

Et år efter konfirmationen kom Rasmus ud at tjene og var 4 år i en og 3 år

i en anden plads. Han blev soldat, men det brød han sig ikke om så han lejede en anden dertil i en periode og tog på Ryslinge Højskole.

Senere tog han til København og arbejder her nogle år, hvorefter han vendte tilbage til Fyn, og nedsatte sig som bødker i Bellingebro. Efter 3 år fik han udlængsel og 35 år gammel rejste han til Amerika. Han havde forinden lært sig en smule engelsk.

AMERIKA-REJSEN 1884-1888

Rasmus Madsen sejlede fra København til New York, derfra med toget via Chicago til St. Paul i Nebraska. Fra St. Paul gik han til den danske by Dannebrog, der lå 9 mil² derfra.

20 mil længere nordpå lå Dannevirke og her var der regerings-jord at få. Rasmus købte en halv sektion Land – 1 mil langt og ½ mil bredt. Det kostede 180 kr. Han købte også tømmer til et hus og et par stude. I *Mine Rejser* skriver han:

”Så skulde jeg til at bygge mit Hus, men det kom jeg ikke saa godt fra, paa Grund af, at jeg vilde havde det anderledes end de andre Nybyggeres Huse. Jeg har jo al Tid været egensidig og har ikke villet rette mig efter andre Folks Skik, men i visse Dele har de dog nogen erfaring, saaledes med Nybyggernes Huse.”

Rasmus Madsen byggede sit hus af græstørnv, men gavlen faldt sammen i første forsøg, og han fik en stor del af huset ned over sig under et uvejr med torden og regn, men han byggede det op igen.

Derefter gravede han en brønd, den blev 65 fod³ dyb. Han skriver:

”Jeg krøb ned i Brønden ved hjælp af en Rebstige og buggede saa løs til jeg fik 2 spande fulde, saa krøb jeg op af stigen og heisede begge Spande op.”

”Brønden blev ikke sat eller muret ved Siderne, den var kun et rundt Hul ned i Jorden og da jeg var naaet 2 Fod under Vandstanden var den færdig. Hvor jeg var glad den sidste Gang jeg kom op af den, kun én Gang senere maatte jeg derned, nemlig den gang Katten faldt deri.”

Rasmus Madsen begyndte at opdyrke sin jord. Han havde også en ko, grise, katte, høns og kyllinger.

Livet på prærien var hårdt og ensomt. Om efteråret var der præriebrande og vinteren blev meget kold. Så om sommeren solgte Rasmus sin ejendom for 400 dollars og rejste til Californien. Togrejsen varede 8 døgn.

I Californien havde Rasmus Madsen arbejde forskellige steder, bl.a. hos danske landbrugere. Han købte 10 acres³ land for 400 dollars og beplantede dem med frugttræer. Han yndede at tage på

2. Her i artiklen regnes med engelske mil. 1,6 km.

3. 1 fod = 30 cm

4. 1 acre = 0,4 ha.

lange ture i bjergene, og her kom han i kontakt med indianere.

Efter nogle år blev Rasmus alligevel træt af at bo i Californien, selv om klimaet var dejligt. Han overvejede at rejse til et sted hvor befolkningen var hedninge, så han kunne omvende dem til kristne, men det endte med han rejste tilbage til Danmark.

INDIEN-REJSEN 1888-1889

Rasmus Madsen havde stadig lyst til at rejse og efter nogen tid i Danmark rejste han til London og herfra med skib til Bagindien (*Burma*). Til forargelse for de øvrige passagerer hjalp han det indiske mandskab med arbejdet.

Han rejste til Taungo fra Rangoon

Rasmus Madsen og 2 indfødte foran hans hytte i Indien.

og boede her hos en dansk præst. Sammen med præsten gik han til Poby for at omvende de vilde Karenere. Her byggede de et hus. De blev dog begge syge, og måtte tage tilbage til Taungo.

Rasmus tænkte en sørejse ville gøre ham godt, så han rejste til Rangoon og herfra med skib til Calcutta. Her boede han hos en missionær i 14 dage og fik det bedre, så han tog tilbage til Taungo, men blev syg igen.

Derefter rejste han til Madras og derfra op i bjergene til en missionær han kendte. Rasmus Madsen blev imidlertid mere og mere forarget over den måde europæerne behandlede inderne på og da missionæren gav en tjenestedreng en lussing for en mindre forseelse, tog Rasmus tilbage til Madras for at finde et skib til Europa. Han blev syg igen og indlagt på sygehus, men endelig kom han på et skib til England og derfra til Danmark.

INDIEN-REJSEN 1892-1895

Rasmus Madsen var hjemme igen, men fik atter udlængsel og sidst i april rejste han tilbage til Indien. Denne gang rejste han med toget ned gennem Europa til Trieste. Herfra kom han med skib til Bombay, det tog 16 dage. Fra Bombay rejste han til Trankebar. Her arbejdede og boede han en tid hos en rig

inder. Efter nogen tid købte han noget regeringsjord i bjergene nær Dindigul og byggede en hytte og dyrkede jorden.

Rasmus Madsen blev igen syg, så efter halvandet år rejste han ud til kysten. Her fik han lov til at bygge et hus på en missionærs grund. Det hjalp på helbredet i første omgang, men efter en tid blev han igen syg. Han kom på sygehus, men behandlingen var der ikke megen mening i, syntes han. Han forlod herefter Indien for sidste gang. I Bombay kom han med et dampskib til Genua og herfra med tog til Danmark.

RASMUS MADSEN I JORDLØSE

Efter 3 år i Danmark byggede Rasmus Madsen huset i Jordløse. Han havde sat alle sine penge i en livrente, den gav et afkast på 360 kr. om året. Om hans hverdag i Jordløse kan læses i efterfølgende artikel på side 20-23.

Efter hjemkomsten fra Indien stiftede han bekendtskab med teosofismen, som han herefter bekendte sig til. Han var egentlig rejst til Indien for at omvende hedningerne til kristendommen, men, som han skriver et sted, var det nærmere inderne der omvendte ham.

Rasmus Madsen havde sine meninger om mange ting, og levede også efter sine egne teorier. Han blev efterhånden vegetar og skriver:

” Jeg spiser ikke æg, for derved ville jeg bidrage til at folk holdt høns, og jeg spiser ikke kød, for derved bidrager jeg til at folk holder kreaturer. Jeg mener det er en stor fejl at mennesket holder dyr og lader dem trælde for sig og spiser dem.”

Et andet sted skriver han:

” og Gud har indrettet det saa viselig, at den billigste Føde er den sundeste, men der skal slides og døies meget ondt for at faa noget at fordærve sig med.”

Rasmus Madsen flyttede i 1924 ind til sin niece Marie og hendes mand, snedkermester H. Rasmussen i Odense. Her passede han stor set sig selv, købte ind og lavede sin egen mad. Rasmus døde i hjemmet i 1943. Rask og rørig samt åndsfrisk til det sidste.

Rasmus Madsen
foran sit hus i Jordløse.

RASMUS MADSENS UDGIVELSER
Hans allerførste bog blev trykt i Faaborg i 1900 under pseudonymet R. Hjalmar: *Mine Rejser i Amerika og Ostindien, og det Humbug der drives med Kristendommen i Nutiden*. Den sidste sætning blev senere overklæbet og er ikke med i hans senere udgaver af bogen.

I bogen er 3 billeder: Et portræt af ham selv, et billede af 2 indfødte og ham selv foran hytten i Indien og et billede af hans hus i Jordløse. De 3 klicheer blev siden brugt i alle hans bøger.

Rasmus Madsen trykte selv to oplag af *Mine Rejser* i henholdsvis 1909 og 1918. De er på 180 sider.

Lykkelige tider. 44 sider. Udkom 1904, 1909 og 1922. Rasmus Madsens filosofiske tanker om: *Om at blive lykkelige. Et bidrag til krigsgalskabens mindstøtte. Bibelen. Hvordan kan vi kende det rette. Gudstjenesten. Finbed og hyggelighed. Klæderne. Skolerne og sygdommene. Forbryderne. Selskab. Kortspil. Dans. Ægteskabet. Det godes sejr*.

Religionsudviklingen. 1911-1922. 12 oplag. 22 sider, 74 sider, 80 sider.

Rasmus Madsen trykte desuden små bøger med dels sine egne dels andres tekster. Titlerne var forskellige og ind-

holdet kunne f.eks. være: *Verdenskrigen. Hans Ulrik, efter Søndagsbladet. Fald og Oprejsning, afskrift. Et juledigt, efter Søndagsbladet. Religionerne. Guds Åbenbaring. Hvem skal kommandere*.

Rasmus Madsens livshistorie. 1928. 40 sider. Glamsbjerg Ekspresttrykkeri.

KILDER UDOVER FORANSTÅENDE:

ENEBOEREN FRA JORDLØSE, maler L. Chr. Hansen, Gummerup, Vestfyns Hjemstavnsforening XIV, 1944. L. Chr. Hansen kendte Rasmus Madsen.

RASMUS MADSEN I JORDLØSE, OGSÅ EN PROVINSBOGTRYKKER. Erik Dal, Bøger - Biblioteker - Mennesker, Det kongelige Bibliotek 1988.

DESUDEN KENDES:

ENEBOEREN I JORDLØSE. *Faaborg Folketidende*, 27. august 1910. Se de næste sider.

EN DANSK HUSMAND I AMERIKA OG INDIEN. *Hans Kirk*, Hjemmet nr. 32, 1934. Skrevet ud fra Rasmus Madsens bog om sine rejser. Hans Kirk troede fejlagtigt at det var Jordløse på Sjælland Rasmus Madsen kom fra og vidste ikke at Rasmus stadig levede. Da Hjemmet blev gjort opmærksom på fejltagelsen sendte de en medarbejder til Odense, hvor han fik en interview med Rasmus Madsen:

RASMUS MADSEN LEVER STADIG. *C.B.D.*, Hjemmet nr. 39, 1934.

DA RASMUS MADSEN DROG AF STED TIL AMERIKA OG INDIEN, *Steen Christensen*, Land og Folk, 10. marts 1957. En forkortet udgave af Hans Kirks artikel i Hjemmet 1934.

FILOSOF OG GLOBETROTTER, *Torsdags-avisen*, 18. december 1974.

EN ENEBOER

ARTIKEL BRAGT I FAABORG FOLKETIDENDE 27. AUGUST 1910

HER DEN FORKORTEDE UDGAVE TRYKT I DEN DANSKE PIONER¹ 6. OKTOBER 1910

Nede på bunden af en gammel udtørret mergelgrav på Jordløse Mark på Fyn ligger halvskjult af buske og træer en lille træhytte, hvor en mærkelig mand i en halv snes år har ført en eneboertilværelse. Til graven fører ingen vej, vil man besøge eneboeren, må man skrå fra en markvej ind over en ager.

Eneboeren hedder Rasmus og er en lille mager og gråsprængt mand, ordknap og næsten sky, når det hænder at en fremmed forvilder sig ind på hans enemærker. En medarbejder fra Faaborg Folketidende har dog ved jævnlige besøg efterhånden fået Rasmus Madsens levnedbeskrivelse og om denne og om eneboerens besynderlige liv i mergelgraven har han derefter skrevet en fornøjelig artikel i sit blad.

Rasmus Madsen er født i et sydfynsk landsogn 1849. Da han var konfirmeret kom han ud for at tjene sit brød, men i sin ungdom havde han ikke som så mangan anden lyst til gildeslag og kortspil, han gik hellere til de gudelige forsamlinger.

23 år gammel blev han soldat ved 7. batl. i Nyborg. Vinteren efter var han elev på Ryslinge Højskole, og senere har han også været på Vejstrup og Askov højskoler. Rasmus Madsen har for øvrigt forsøgt sig med mange ting. Bl.a. har han været brænderikarl i København, ligesom han lærte bødkerhåndværket.

Jeg har altid været meget for at prøve noget nyt, siger han.

Formentlig er det udslag af denne nyhedstrang, der siden hen bragte ham ud på store rejser. I 4 år tumlede han om i Amerika, og i 6 år var han i Ostindien. Først opholdt han sig hos missionærerne, hvis rismarker han plejede, siden hen købte han sig 5 tdr. land skov og byggede sig en hytte. Træet huggede han i skoven og væggene klinede han op af ler på risgærde; taget blev flettet af palmeblade.

Fra Indien vendte Rasmus Madsen atter hjem til Danmark, og i et par år fristede han livet som daglejer i Odense. Men så var det, at han kom ind på den

Rasmus Madsens
hytte i Jordløse.

tanke at indrette sig i mergelgraven, som ligger på hans broders mark.

Mergelgraven er i årenes løb forvandlet til en lille have, hvor blommer og æbler i denne tid hænger tæt på træerne; her og der er der også et lille blomsterbed – udenfor huset står havebænken.

Inde i huset har Rasmus Madsen gjort sig det hyggeligt efter evne.

Man kommer først ind i en lille for-

stue, der tillige et slags oplagsrum og pulterkammer; en dør fører herfra ind

i en lille stue med tre vinduer. Stuen har et ejendommeligt udseende. Under vinduet i gavlen står en sofa (der også benyttes som seng), foran den står et rundt bord, som altid er optaget af bøger og blade. Sofaen, bord og en selvlavet lænestol udgør møblementet.

På væggene hænger et par gamle billeder. Men derimod findes der en

del kalipastafigurer og nogle halvanden alen høje, mærkelige menneskefigurer af ler, som Rasmus Madsen selv har modelleret. Ved fodstykket på en af dem står der en lille kalkpotte, hvis indhold han giver figurerne en omgang af, når de bliver for mørkladne.

I et hjørne af stuen findes en kakkellov og i et andet hjørne et kogeapparat som Rasmus Madsen benytter ved tilberedelsen af sit spartanske måltid.

Ved hytten er der ingen brønd. Hvad Rasmus Madsen skal bruge af vand, får han fra himlen, d.v.s. regnvand. På hyttens tag er der anbragt et bræt, som skrånede ned mod tagskægget. Lige neden under står et kar, og når det regner opsamles altså regnvandet i karret.

Rasmus Madsen fører ingenlunde noget driverliv. Han er altid optaget af arbejde og kan omtrent alt muligt. Han forsåler selv sine sko, han drejer, laver skeer, osv. Men hans lyst er dog at læse – og at trykke. Alt, hvad han kan få fat på, læser han, men han interesserer sig særligt for religions- og moralfilosofiske bøger.

Rasmus Madsen tænker over, hvad han læser, og så skriver han selv små afhandlinger om de forskellige spørgsmål: Fredssagen, Georgeismen, ægteskabet, skolerne og sygdommene, reli-

giøse spørgsmål osv. Og derefter trykker han selv sine arbejder og binder bagefter bøgerne ind.

Rasmus Madsens trykkeri består af en ganske lille visitkortpresse, der kun kan trykke en lille side på 30 linier ad gangen.

Sætteriet er arrangeret i en bordskuffe og rummer netop så mange typer, som der skal til en side.

Rasmus Madsen har skrevet og trykt to bøger, nemlig "Lykkelige tider" (ca. 50 sider) og "Mine rejser" (ca. 180 sider). De er ejendommelige, for det første fordi de er holdt i et mærkeligt, noget naivt sprog, men endelig også fordi han med en lidenskabelig alvor kaster sig over sine emner.

Hvis en eller anden af vore læsere kunde have lyst til at få disse bøger, behøver de blot at sende Rasmus Madsen 50 øre plus 10 øre til forsendelsen, i alt 60 øre, så sender han dem begge bøger efter opgiven adresse. Rasmus Madsens adresse er Jordløse station.

At Rasmus Madsen ikke tjener guld ved sit bogtrykkeri siger sig selv. – Men det gør ingenting, for jeg har jo nok jo mere end nok at leve af siger han.

"Mere end nok" vil sige en livrente på 350 kr. årligt. Af disse penge afholder han sine udgifter til bøger og blade osv. Tillige har han gjort betydeligt for

En side af "Mine Rejser i Amerika og Ostindien". Størrelse 1:1

at retlede et ungt menneske med uheldige anlæg.

Men Rasmus Madsen opretholder også livet for en daglig udgift af en halv snes øre. Hans kost består så godt som udelukkende af majs og hvede, som

han selv maler på en lille kværn og bager i en pande. "Brødet" der er gulligt og smuldrer mellem fingrene ligner en pandekage.

En enkelt gang ved højtidelige lejligheder får han lidt kakao med sukker og endnu sjældnere smager han smør. Rasmus Madsens udgift til daglige fornødenheder er sikkert rekorden her til lands i retning af lidenhed.

Således lever eneboeren i Jordløse. Og han er yderst tilfreds med tilværelsen.

EFTERSKRIFT

En måneds tid efter Faaborg Folketidenden havde bragt artiklen bringer man en notits om Rasmus Madsen.

Han var cyklet ind til redaktionen for at takke for den udmærkede artikel om ham man havde bragt.

Han fortalte at han havde fået 400-500 bestillinger på bøger siden.

Redaktionen kunne så fortælle ham, at artiklen havde været optrykt i næsten alle landets provinsblade og at den også havde fundet vej til den københavnske presse.

Og den fandt altså også vej til Amerika.

**JORDLØSE-TRUNDERUP
LOKALHISTORISKE ARKIV**

Friskolen i Jordløse
Jordløse Møllevej 14
email: jtarkiv@yahoo.dk
www.jordløse.nu

Arkivet er åbent sidste onsdag i
hver måned kl. 18.30–21.30
(ikke juli og december) samt
efter aftale.

BESTYRELSEN 2012
Ida Grønberg, formand,
2729 1770

Kirsten Johansen, kasserer,
6268 1575

Ulla Nyborg, sekretær, arkivleder,
6473 3370 / 2372 0323

Majbrit Jensen
2395 6021

Annalise Pedersen
6268 1350

Pris for ikke medlemmer 15 kr.
ISSN 1903-9506

Omslagsfoto:
Vejen til Hosefestiavl, 1966